

udtalt — med Ærinde for en anden. Jeg skal kun erindre derom og bede ærede Medlemmer om at læse Begyndelsen af Indenrigsministerens Tale i 1910, saa vil De se, at Ministeren udtalte, at dette Lovforslag fremkom ifølge Krav fra Justitsministeren om, at hans Embedsmænd maatte blive frigjort for det Arbejde, de havde med Kommunerne, saaledes at de kunde tage fat paa de justitsministerielle Sager og altsaa stille deres fulde Arbejds-kraft til Raadighed for Justitsministeren. Det var Hovedgrunden til, at dette Lovforslag fremkom. Det udtalte Ministeren ganske tydeligt; jeg har hans Udtalelser, og hvis ærede Medlemmer blot vil læse det første Punktum, vil De se, at jeg har ganske Ret. Der kom altsaa denne Gæst med „det kommunale Selvstyre“ paa Munden, men i Virkeligheden kom den med et Ærinde for en anden, nemlig for Justitsministeren. Der kom et Lovforslag, der paa enkelte Maader stillede baade de store og de smaa Købstæder ugunstigere end hidtil, og det var samtidig et Lovforslag, der ikke i nogen som helst Henseende tog Hensyn til den store Udvikling, der er foregaaet i Købstæderne siden 1868, da Kommunalloven blev givet. Det er nemlig givet, at det, der kunde gaa den Gang, og de Forhold, der kunde passe den Gang, passer jo saare daarligt nu. Hvis man prøver nu at skifte Klæder for Købstæderne, vil give dem andre Vilkaar og Klæder at gaa i, vil det være nødvendigt, at de bliver gjort rummeligere nu; thi Købstædernes Forhold har udviklet sig ganske betydeligt. For at illustrere dette turde jeg maaske kun pege paa den By, hvor jeg opholder mig. Jeg kom dertil som ganske ungt Menneske i 1871, altsaa 3 Aar efter, at Kommunalloven var givet. Da havde Aarhus mellem 16,000 og 17,000 Indbyggere, og dens Budget løb med maaske nogle faa hundrede Tusind Kroner, og det var den Gang den største Provinsby. Der var et Kapløb mellem den og Odense om, hvem der havde den største Folkemængde, og maaske Odense havde nogle faa Tusinde flere, men det var da i hvert Fald kun lidt. Og fra disse to store Provinsbyer gik man saa nedad til de andre Provinsbyer, som stod meget lavt i Folketal. Nu har jo mange af disse Byer langt større Folketal, end de to Byer, som den Gang var Danmarks største Købstæder, havde ved Købstadkommunallovens Givelse. Nu staar Aarhus, for at tage det Sted, hvor jeg er bedst kendt, med en Folkemængde paa

63,000—64,000 og har et Budget, der løber om ved 9 Millioner, og det er jo ganske klart, at den Lovgivning og den Form, som de den Gang arbejdede med, og som kunde passe for en By med 16,000 Indbyggere, passer ikke for en By, der har nogle og tresindstve Tusind Indbyggere, og hvis Budget løber op til en saa stor Sum som den, jeg nævnede før. Det havde denne kære Gæst, som den Gang kom, slet ikke taget Hensyn til. Hensigten var aabenbart, hvad der senere blev sagt ganske utvetydigt, saa at enhver kunde forstaa det, at frigøre Justitsministerens Embedsmænd; men Købstædernes Krav om Selvstyre kom langt i anden Række. Saaledes kom denne Gæst til dette høje Ting i sin Tid, og det er ganske naturligt, at det var med en vis Varsomhed, man tog imod ham og talte med ham. Siden hen har Forholdet udviklet sig saaledes, at naar man ser Forslaget, saaledes som det foreligger nu, tre Aar efter, ser man — og man hører det af den højtærede Ministers Udtalelser — at der er sket en lille Forandring her, Købstædernes Interesser kommer mere i Forgrunden. Og ser man paa Lovforslaget, som det her foreligger, vil man se, at det ene af de tre Krav, som Købstadforeningen i sin Tid opstillede, nu efter 3 Aars Forløb er imødekommet. Jeg vil ikke haabe, at der skal gaa 3 Aar for hvert af de andre Krav, thi saa vil det vare en god lang Tid endnu, saa Landstinget ser maaske da noget anderledes ud til den Tid, da Loven vil komme til at opfylde samtlige de Krav, Købstadforeningen har stillet. Jeg tvivler ikke om, at den Undergrund, som jeg synes, at der var i Indenrigsministerens Tale, og som tyder paa mere Villie til at sætte selve Købstædernes Krav og Købstædernes Interesser i Forgrunden, vil kunne bevirke, at den Gæst, som der har været Tale om, virkelig vil blive en Ven af Huset og til Slut faa sine Ønsker gennemført. Jeg vil ønske det. Jeg for mit Vedkommende skal ligesom hidtil lægge mit Arbejde med dertil, det, jeg som Mindretal i Udvalget kan gøre, skal jeg lægge med, og jeg skal søge at arbejde med til, at denne Lov bliver saaledes, som den bør være, en Lov, der kommer Købstædernes Krav i Møde, og en Lov, der er saa rummelig, at Købstadforholdene nu kan være i den, og at Loven kan være Købstæderne til Gavn. Paa den Maade byder jeg Lovforslaget Velkommen igen, jeg tror for fjerde Gang, og jeg skal være med til at søge det